

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐได้กำหนดการจัดการศึกษา และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย และได้ดำเนินงานตอบสนองนโยบายของชาติ โดยเน้นการประกันโอกาส ประกันคุณภาพ และประกันประสิทธิภาพการบริหารการนิเทศการศึกษามีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการปฏิรูปการบริหาร การนิเทศการศึกษา เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกระบวนการที่สำคัญ อยู่ 3 กระบวนการคือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศ การศึกษา ซึ่งทั้งสามกระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกันและต้องปฏิบัติให้ประสานสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้คุณภาพการศึกษาบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ ปัจจุบันงานในด้านการศึกษามีความเจริญก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ในสาขา วิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น แนวความคิด และแนวการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ครู และผู้บริหาร จึงต้องพัฒนาตนเองตามทิศทางรูปแบบการศึกษา ให้ทันกับเหตุการณ์ และสภาพสังคมปัจจุบันตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษาสภาพดังกล่าวข้างต้น จึงต้องอาศัยผู้นิเทศ หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษาให้ครูมีความเจริญงอกงาม ทางวิชาการ สามารถพึ่งตนเองได้ และนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงส่งผลให้การนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหาร ควรได้ศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการ กระบวนการ และวิธีการของการนิเทศการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป (ปรีชา ทองรส, 2541, หน้า 2)

การนิเทศการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของนักบริหารทุกระดับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษามาโดยตลอด จึงกำหนดนโยบายและมาตรการให้ผู้บริหาร โรงเรียนดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนโดยคาดหวังว่าเมื่อทุกโรงเรียนจัดระบบการนิเทศได้แล้วจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษาซึ่งได้ดำเนินการมา ตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6

และต่อเนื่องมาจนถึงช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เช่น ได้ รมรงค์ให้เกิดการพัฒนากระบวนการดังกล่าวขึ้น เน้นให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยกำหนดเป็นปีทองแห่งการนิเทศในปี 2536 และเร่งรัดการนิเทศให้ทั่วถึงทุกระดับ 100 % ในปี พ.ศ. 2541 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับให้ปฏิบัติการ นิเทศเต็มศักยภาพ ทั้งการนิเทศเต็มศักยภาพ ทั้งการนิเทศจากภายนอก และการนิเทศภายใน โรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษามีการปฏิบัติงานเป็นระบบมีคุณภาพ ซึ่งเกิดจาก การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 62)

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากเด็ก ปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้เต็มที่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงนี้ อาจมีผลให้ พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อการเจริญเติบโตในอนาคต (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 ข, หน้า 1) จากส่วนหนึ่งในวัตถุประสงค์ของการจัด การศึกษาปฐมวัยเตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็กในวัยเรียน ได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัย เรียนขั้นพื้นฐานได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย วิชาปัญญา ความสนใจที่เหมาะสม มีความพร้อม ในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นการร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ส่วนเด็กในวัยเรียนทุกระดับจะได้รับการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมตัวระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ความสามารถ ในการประกอบอาชีพการงานต่อไป(ปรัชญา เวสารัชช, 2545, หน้า 7)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุเกี่ยวกับการศึกษาในปฐมวัย เช่น มาตรา 6 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมที่สามารถให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้ ในสังคมอย่างมีความสุข มาตราที่ 13 (1) ระบุว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับ ผลประโยชน์จากรัฐให้มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคล ซึ่งอยู่ในการดูแล มาตรา 14 (1) ระบุว่าบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นซึ่งสนับสนุนหรือการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์จากสนับสนุนจากรัฐให้ความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ มาตรา 81 (1) ระบุว่าจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการ

ช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น มาตรา 47 ระบุว่าให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 19) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 – 2559) ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยมีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ คือการพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตั้งเป้าเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษามีกรอบดำเนินงานการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ 2 ประการ คือประการที่หนึ่ง ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ ประการที่ สอง ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 7)

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในปฐมวัยยังมีปัญหามากมายซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอความคิดเกี่ยวกับปัญหาในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัยแจ้งต่อสถานศึกษาในสังกัดว่าสถานเลี้ยงดูเด็กและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยจัดระบบการเลี้ยงดูยังไม่เหมาะสมใช้กฎระเบียบบังคับเด็ก เป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก มีการสอนหนังสือและให้การบ้านมากมายทำให้เด็กเครียดและไม่มีเวลาวิ่งเล่นตามประสาเด็กส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ผู้ที่จะตั้งสถานอบรมเลี้ยงดูเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องผ่านการฝึกอบรมในการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง เช่น จิตวิทยาวัยเด็ก การเรียนปนเล่น บทบาทสมมุติ การเป็นพี่เลี้ยงที่ให้ความรักแก่เด็กเหมือนพ่อแม่ ไม่บังคับข่มขู่หรือลงโทษเด็กโดยไม่เหมาะสม เพื่อให้เด็กมีอิสระเหมือนอยู่บ้าน สถานศึกษาต้องเน้นการออกกำลังกาย การให้เด็กเล่นตามประสาเด็ก การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมไม่เน้นการสอนหนังสือและไม่ควรให้การบ้านเด็กหรือจัดสอนพิเศษอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีผลวิจัยทางการแพทย์ (นิตยา คชภักดี และคนอื่นๆ, 2545, หน้า 69) พบว่า เด็กปฐมวัยของไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีการพัฒนาล่าช้าไม่สมวัยโดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุแสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสมด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหามีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก ปัญหาของสังคมอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยของไทยคือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาล้างแควล้อมต่าง ๆ ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพพลานามัย การ

การทำให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย เป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาปฐมวัยทั้งทางทฤษฎี และทางปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ก็จำเป็นต้องปรับปรุงและฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ปฏิบัติงานจึงทำให้ครูได้จัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยความต้องการความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี (ยาวพา เศษะคุปต์, 2542, หน้า 122) โรงเรียนในฐานะที่เป็นการที่ให้บริการ จะต้องส่งเสริมสนับสนุน และป้องกันไม่ให้มีกฎกระบวนการที่ควบคุมมากเกินไปซึ่งจะก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีสู่พื้นที่ภายในองค์กรต้องทำงานเพื่อให้เกิดผลผลิต และในขณะเดียวกันก็จะต้องก่อให้เกิดความผูกพันจากสมาชิกด้วย (ชาญชัย อัจฉินสมาจาร, 2547, หน้า 28)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ใน หมวด 6 มาตรา 47 - 49 ว่าให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นผู้ประเมินสถานศึกษาทุกแห่ง ทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 23)

การประเมินคุณภาพภายนอก ถือเป็นแนวทางให้สถานศึกษาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งในแต่ละปีการศึกษาสถานศึกษาจะต้องดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโดยตนเอง หรือต้นสังกัดก่อนแล้วแก้ไขปรับปรุงให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อรองรับการประเมินจากภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินสถานศึกษาทุกแห่ง และลักษณะของการประเมินต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาทั้ง 2 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจะได้รับการรับรองมาตรฐานของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

จากผลการประเมินภายนอกกรอบสองของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 ถึงปีการศึกษา 2551 มีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรอง
มาตรฐานการศึกษาจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 119
โรงเรียนจากผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2 ที่ไม่ผ่านการประเมินภายนอกกรอบสองนั้นมีทั้ง ระดับก่อนประถมศึกษา
หรือการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยนี้มีรูปแบบ
การจัดการศึกษาที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาระดับอื่นกล่าวคือ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียม
ความพร้อมให้เด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ จิตใจ และด้านสติปัญญา
เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ควรให้ความสำคัญใส่ใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ใกล้ชิดกับสภาพ
ปัญหาโดยตรงจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยเพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับงาน
ด้านต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งวิธีการใหม่ๆ ได้อย่างเหมาะสมและดำเนินการ
นิเทศการศึกษาปฐมวัยให้เป็นระบบต่อเนื่องตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของการจัด
การศึกษาปฐมวัยตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
จังหวัดกำแพงเพชร, 2544, หน้า 5-13) ใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน
ปัญหา และความต้องการ ขั้นที่ 2 กำหนดทางเลือก และวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นที่ 3
การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่ 5 การประเมินผล
ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมากต่อการดำเนินงานในการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
ตลอดจนการพัฒนากระบวนการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยภายในโรงเรียนให้เกิดระบบ
มีความต่อเนื่อง เพื่อให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
ให้มีคุณภาพตามเป้าหมายได้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการ
นิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาโรงเรียนภายใต้การนำของผู้บริหาร
โรงเรียน เพื่อพัฒนาให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียน
มีคุณภาพสูงขึ้น

จากความสำคัญของการนิเทศการศึกษาปฐมวัย คือขบวนการหนึ่งที่ช่วยการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัย
ให้ตรงกับสภาพ ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัย เพื่อประโยชน์ต่อ
ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ทั้งนี้

เพื่อให้ได้ข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางการปรับปรุง และการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยใช้กรอบความคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร (2544, หน้า 5-13) ตามกระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ขั้นที่ 2 กำหนดทางเลือก และวางแผนการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 185 คน

2.1.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 288 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 127 คน

2.2.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 165 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีขึ้นไป จำนวน 17 คน

2.3.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีขึ้นไป

2.3.2 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษาปฐมวัย

2.3.3 เป็นครุมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษสาขาการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีขึ้นไป

2.3.4 เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในระดับดีขึ้นไป

3. ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 สภาพ ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

3.2 แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการวางแผนดำเนินงานการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะ ประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนา และส่งเสริมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด ตามกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง การศึกษาเพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบสภาพของปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังไว้ แล้วนำมาพิจารณาหารือร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศให้ได้ผลของปัญหา และความต้องการที่ชัดเจน ในขณะนั้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้เป็นไปตามความต้องการรวมทั้งการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 กำหนดทางเลือก และวางแผนการปฏิบัติงาน หมายถึง นำข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่พิจารณาหารือร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่ชัดเจนแล้ว มาวางแผนโดยผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการกำหนดเรื่องที่จะนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ และจัดทำโครงการหรือแผนการนิเทศรวมทั้งจัดสรรงบประมาณที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาปฐมวัย

ขั้นที่ 3 การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรม หมายถึง การปรับปรุง แก้ไขหรือผลิตขึ้นมาใช้เพื่อให้ความเหมาะสมกับปัญหา มีความทันสมัย เพียงพอตรงต่อความต้องการ และไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับการนิเทศในการดำเนินงานการนิเทศตามโครงการหรือแผนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศตามโครงการหรือแผนที่กำหนดไว้โดยการประชุมชี้แจงและมอบหมายงาน ติดตามความก้าวหน้าทบทวนแก้ไขปรับปรุงวิธีการ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และประชุมสรุปผลการนิเทศ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล หมายถึง การดำเนินการประเมินผลตามงานโดยจัดประเมินก่อนการนิเทศ ระหว่างนิเทศ และหลังการนิเทศเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานสำเร็จผลสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้หรือไม่ซึ่งผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและนำข้อมูลมาสรุปอภิปรายผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงาน รวมทั้งพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและจัดทำรายงานผลต่อไป

2. สภาพในการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาปฐมวัย ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

3. ปัญหาในการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง หรือเป้าหมายตามกระบวนการนิเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

4. ความต้องการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนาการนิเทศให้ดีขึ้น ในขณะที่งานนั้น มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่เกิดปัญหาในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยตามกระบวนการในการนิเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

5. แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง หลักการและวิธีการวางแผนดำเนินงานหรือการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แนะ ประเมินผลเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา และส่งเสริมให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ปัญหา และความต้องการ ตามกระบวนการในการนิเทศ 5 ขั้นตอน จากการสัมภาษณ์ผู้มีความเชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทนตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

7. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับปฐมวัย ได้แก่ ผู้สอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการในการนิเทศการศึกษาปฐมวัยตามกระบวนการนิเทศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

2. เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาปฐมวัยตามกระบวนการนิเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยต่อไป